

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săseș), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Avrigeana”, „Bănățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Bereșana”, „Berzoiva”, „Bihoareana”, „Bistrițana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.” (Mercurea), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciacovana”, „Chiorana”, „Chiseiețiană”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgetana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Inst. de credi.” (Mehădia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Lucafașul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniareva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, (Lugoj), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de împr. și păstrare”, (Ilova-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săseș), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercățiană”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnoaveana”, „Tibleșana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânmartin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

„Asociațiunea”.

Din prilejul adunării generale a «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută în 12 și 13 I. c. în Sibiu, se cade să ne oprim și noi pe câteva clipe la activitatea acestei societăți cu o chemare așa de importantă în mijlocul poporului nostru.

Este societatea aceea mare culturală, care dela 1861 stăruie neîntrerupt pentru cultura poporului român din această țară, împlinind și o frumoasă chemare în direcție economică.

Strângerea la un loc, și de astădată, a unui număr mare de fruntași din toate părțile, consultarea lor asupra mersului societății, prilejul de a lua toți nouă îndemnuri de frăție și pentru progresul ei, serbările înălțătoare aranjate și cu acest prilej, — toate acestea au darul de a contribui în măsură îmbucurătoare la înaintarea poporului nostru din toate colțurile patriei.

Adunarea generală a «Asociațiunii» din acest an, se poate zice, a fost una din cele mai bine reușite din toate punctele de vedere, și inima ni-se umple de o bucurie sinceră pentru sporul, ce se săvârșește an de an din partea acestei societăți fruntașe. Progresul ei din anul 1908 se reoglindează în Raportul general al comitetului central și i-s'a dat expresiune prin dl Andreiu Bârseanu, viceprezidentul «Asociațiunii», care a prezidat adunarea generală din acest an, cum și de cătră toți cei ce au luat cuvântul în cursul desbaterilor.

«În liniamente generale, cum se zice în raport, activitatea «Asociațiunii» a urmărit răs-

pândirea culturii în pătura cărturărească și în popor. Pentru răspândirea culturii în pătura cărturărească a publicat revista «Transilvania», cu conținut științific-literar și a aranjat conferințe în centrele românești mai însemnate. Iar pentru răspândirea învățaturii în popor a continuat cu tipărirea broșurilor din «Biblioteca poporală a «Asociațiunii», a înființat biblioteci populare, a aranjat prelegeri populare la sate și a încercat să pună la cale ținerea cursurilor pentru analfabeți. În sfârșit Muzeul «Asociațiunii» s'a înzestrat cu mai multe obiecte și s'au luat dispoziții pentru inventarierea, catalogarea și înzestrarea lui sistematică».

Numărul membrilor «Asociațiunii» până la 1 August a. c. a fost de 1909.

Despărțăminte a avut 51 în 1908, dintre cari o parte se străduie să-și îplinească datoria față de cultura românească: prin înființarea de agenturi, de biblioteci populare și prin aranjarea de prelegeri populare, iar unele și prin cursuri pentru analfabeți.

Unele despărțăminte au aranjat șezători literare la sate, în cari preoții și învățătorii au dat sfaturi practice și morale poporului, au cetit articole și povestiri potrivite din autorii români, s'au declamat și cântat poezii și cântece naționale.

O parte din despărțăminte au aranjat expoziții din industria de casă și unul o expoziție de vite, împărțind expozanților diferite premii.

Despărțămintele s'au ocupat și de organizația economică a țărânimii, parte înființând, ici-colea, tovărășii, parte făcând propagandă, într'un chip sau altul pentru înființarea lor.

Numărul despărțămintelor s'a sporit în 1909 cu 5, având «Asociațiunea» de prezent 56 despărțăminte.

Agenturile s'au sporit cu 41, având «Asociațiunea» în anul trecut 206 agenturi în comune.

Biblioteci populare la sfârșitul anului 1908 erau 295, numărul lor crescând cu 65 într'un singur an.

Prelegerile. Pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare la sate, în cursul anului 1908, comitetul central a împărțit la 14 despărțăminte ajutoare de câte K 100. Aceste despărțăminte au ținut în total 225 prelegeri. Numărul total al prelegerilor ținute în 1908 a fost de 335, fiind ascultate aproximativ de 20,000 de țărani. Aceste prelegeri s'au ținut de 174 conferențieri în 141 comune. Cele mai multe dintre prelegeri au tratat subiecte din domeniul economiei.

Unui învățător i-s'a dat ajutor de K 100 pentru ca să poată urma cursul de economie al statului din Șimleu; iar unui preot K 200, ca să țină o serie de prelegeri economice în comunele din comitatul Făgărașului.

Pentru instruirea analfabeților sau distribuit 5 premii à K 50, în total K 250. Prelegerile au avut și rezultate practice, pregătind poporul pentru o *organizare mai corâspunzătoare economică și socială.*

În anul trecut s'au făcut dispoziții pentru angajarea la «Asociațiune» a unui *agronom*, care să cutreere comunele noastre de pretutindeni, ținând prelegeri, înființând tovărășii și, peste tot, lucrând pentru organizarea noastră economică și pentru progresul nostru economic. Alegerea lui se va face la începutul lunii Noemvrie a. c. și el își va începe activitatea în Ianuarie viitor.

La susținerea agronomului au contribuit și unele din băncile noastre, deja în a. c., cu suma de K 1066, și e de dorit ca toate băncile să contribuie permanent, după putință, în fiecare an.

Conferințe pentru cărțurari s'au ținut în 5 centre, în număr de 51 cari, cu prelegerile populare împreună fac 406, prin urmare mai multe cu 65 decât în anul 1907.

Publicațiunile «Asociațiunii» au fost: revista «Transilvania» 7 broșuri populare în 14,000 exempl., din cari unele economice și «Dicționarul numirilor de localități cu poporațiune română din Ungaria».

Secțiunile „Asociațiunii“ au dezvoltat o activitate destul de multumitoare. În ședința lor festivă, ținută din prilejul adunării generale de care ne ocupăm, secțiunile au desbătut și *chestiunea înființării unei societăți de editură și colportaj.* Ele au ajuns la concluziunea, că în-

ființarea unei astfel de societăți este necesară și posibilă. Inițiativa înființării trebuie să pornească din cercuri private și nu dela «Asociațiune» care, e de dorit, să-și dea și ea concursul său.

Biblioteca „Asociațiunii“ s'a sporit cu 262 opere, având la sfârșitul anului trecut în total 5333 opere în 6517 volume, 5922 broșuri și 24 hărți.

Muzeul „Asociațiunii“. Comitetul central a încredințat cu aranjarea și înzestrarea Muzeului pe dl Oct. C. Tăslăuanu, care face tot ce e posibil în interesul dezvoltării acestei instituții frumoase înființată de «Asociațiune».

Scoala civilă de fete a „Asociațiunii“, acest juvaer cultural al nostru, a funcționat normal și cu rezultate pe deplin multumitoare.

Fonduri și fundațiuni. În cursul anului 1908 «Asociațiunea» a primit «*Fundațiunea Teodor Sandul*» în sumă de K 25,123·21, destinată pentru a se distribuie burse tinerilor români, cari studiază *meseriile sau tehnica*, sau în lipsa acestora, celor cari studiază *agricultura sau grădinăritul.*

Averea totală a «Asociațiunii» la finea anului 1908 era de K 879,180·51, prezentându-se cu o creștere de K 39,696·50.

Din scurtele date prezentate aici se vede că «Asociațiunea» are o menire din cele mai frumoase în mijlocul poporului nostru. De aceea ea trebuie sprijinită cu toată căldura sufletului de întreaga suflarea românească.

Băncile, îndeosebi au și ele o mare datorie de împlinit, reclamată tot mai insistent de trebuințele crescânde ale «Asociațiunii» și ale dezvoltării mai grabnice și temeinice a culturii și bunăstării noastre naționale.

Trei ani de politică agrară.

(1906—1909).

(Continuare).

VIII. Acțiuni de ajutorare.

Acțiunile, pe cari ministerul de agricultură le întreprinde în scopul ajutorării poporului ajuns în situație nefavorabilă, se impart în două grupe principale. Aici se numără, înainte de toate, *acțiunile permanente*, pe cari ministerul de agricultură le-a creat și le susține deja de mult, în părțile de nord și în Ardeal pentru curmarea întârzierii progresului economic al poporului și pentru ameliorarea situației lui materiale. Grupei a doua îi aparțin *acțiunile provizorii.* Aceste au de scop mai ales ajutorarea poporului în cazuri de dezastre naturale. Aici e vorba că, în situații grele, în cari poporul a ajuns de năprasună și fără vina lui, ministerul să ajute prin dispoziții corespun-

zătoare întreagă țara sau numai pe agricultorii din regiunile lovite de nenorociri.

Acestei grupe i-a aparținut *acțiunea întreprinsă în anul 1908 din cauza lipsei de nutreț*. Deja perioada de toamnă și iarnă a anului 1907 a fost nefavorabilă pentru dezvoltarea tuturor plantelor și în lunile Maiu și Iunie a domnit o astfel de secetă, ca și care nu a mai fost în țară de vre-o 30 de ani. În urma acesteia s'a creat o situație foarte grea. Pășunile s'au uscat cu totul în multe locuri, iar livezile abia au dat ceva otavă; produsul plantelor de nutreț a fost și el foarte slab și, pe lângă aceasta, seceta a fost atât de extinsă, că a adus 58 comitate ale țării în criză. Astfel numărul animalelor a ajuns să fie primejduit în număratoarele comitate și ministerul de agricultură a trebuit să intervină pentruca să scutească de pierderi și mai mari economia națională.

Înainte de toate, a făcut dispoziții în cercul său de activitate pentruca să fie *liber pășunatul în pădurile statului* și s'a dat îngăduință pentru *adunarea de frunzări* pentru hrană și așternut pe sama vitelor, chiar și în locurile unde în anii normali legea silvică nu îngăduie. S'a votat un credit extraordinar de K 3.000.000. Reuniunile economice au fost imputernicite de către minister ca să cumpere pe sama publicului nutrețuri fibroase și substanțioase. Suma votată s'a distribuit în acest scop, parte în formă de împrumut, parte cu totul gratuit și: parte făcându-se un favor maximal de 30% reducere din prețul nutrețului.

Ministerul a făcut favoruri în scopul procurării *mașinilor agricole* pentru tăiatul și pregătirea nutrețului, mijlocind o reducere de 10% din prețul acestora și statul suportând cheltuelile de transport ale mașinilor.

A mijlocit mai departe ca micii proprietari și muncitorii din comunele mai puțin lipsite de nutreț să poată cumpără *vite de prăsilă* în condiții favorabile. Mai departe a luat măsuri *pentru a nu se deteriora* din cale afară *prețul vitelor* în regiunile lipsite de nutreț, și ca agricultorii din aceste regiuni să poată vinde *vitele* în condiții avantajoase. S'au dat în același timp agriculturilor din regiunile unde seceta a nimicit bucatele și împrumuturi în condiții avantajoase pentru procurarea *seminței de sămănat*.

Între dispozițiile luate de minister pentru ajutarea populației lipsite de nutreț se numără: *favorurile pentru transportul de nutreț pe căile ferate*, mijlocirea unei circulații mai libere a *rămășițelor din fabricile de spirt*, orientarea publicului prin *prelegeri și broșuri* asupra modului de a se ajuta în lipsa de nutreț.

Pentruca ajutorul să fie cât se poate de efectiv, în ministerii s'a creat un *despărțământ anume*, care să se ocupe numai de chestiunea ajutorării agriculturilor în lipsa de nutreț.

Acțiunea *permanentă* de ajutorare a ministerului este organizată: în regiunea muntoasă, în regiunea de sus și în Ardeal.

Acțiunea din regiunea, așa numită muntoasă, s'a început într'un singur cerc al comitatului Bereg; în 1905 s'a extins peste 4 comitate (Bereg, Ung, Maramurăș și Ugocea), iar în 1908 s'a extins și asupra comitatelor Zemplin și Șaroș, luându-se dispoziții ca în cercul ei să fie cuprins și comitatul Sătmar. Pentru comitatele Arva, Trencin și Lipto s'a creat o acțiune separată.

Acțiunea de ajutorare din regiunea de sus s'a început în toamna anului 1908. *Acțiunea săcuiască* s'a început în 1902, iar în anii 1906—1908 a ajuns să se extindă peste comitatele: Murăș-Turda, Trei-Scaune, Ciuc, Turda-Arieș, Târnava-mică, Brașov, Cojoena, Alba-de-jos, Solnoc-Dobâca și Hunedoara.

Acțiunea din regiunea muntoasă a început să combată dela primul ei pas *cămătăria* fără păreche din acele părți, prin înființarea *însoțirilor de credit*. În ultimii trei ani acestea s'au sporit cu 30, ridicându-se numărul lor la 130. Suma împrumuturilor date de aceste însoțiri a fost de K 5.445.603-04, depunerile K 1.233.974-94, iar fondurile de rezervă de K 137.529-33.

Influența binefăcătoare a acestor însoțiri s'a dovedit nu numai în privința ameliorării chestiunii creditului ei și pe alte terene. Unele din aceste însoțiri au început să cumpere vite de rasă pe sama membrilor, altele au aranjat cursuri de industria de casă (pentru împletirea corfelor, lucrarea lemnului, împletirea ciorapilor, gătirea diferitelor jucării etc.). În 1907 însoțirile de credit din această regiune au lucrat foarte mult pentru satisfacerea lipselor produse de secetă. *Mașinile și unelte*, pe cari ministerul de agricultură le dă, în scopul împământării economiei raționale, spre folosul de obște a poporului din aceea regiune, le răspândește pe calea însoțirilor de credit și a *to-vărășiilor economice*.

Pentru asigurarea independenței economice și a viitorului populației din regiunea amintită servesc și *magazinele de mărfuri ale însoțirilor*, al căror număr în 1905 eră de 38 și acum este de 56. Aceste magazine sunt cel mai potrivit mijloc pentru a împiedeca scumpirea produselor și mărfurilor, respective a *cămătăriei*, pentrucă pe calea aceasta se ajunge la mărfuri de calitate bună numai cu prețul de jumătate al pieții.

Răspândirea *magazinelor de mărfuri* se învederează prin înprejurarea că, pe când în 1905 circulația totală brută a lor eră de K 333.135-10, în timpul din urmă ea s'a ridicat la K 1.405.425-91. În aceste magazine circulează numai articole din țară și îndeosebi de cele produse în regiunea proprie (corfe, rechizite agricole, ciorapi etc.).

Pe calea acțiunii de ajutorare numărul celor ce se ocupă cu *industria de casă* în regiunea de sus a crescut dela 700 (în 1905) la 2000; iar prețul ce încassează aceștia în curs de un an pentru lucrările făcute de ei se ridică la suma de K 160.000 și află teren pentru desfacere în capitală, la *căile ferate*, la *honvezime*, spitale etc.

Prisosul de muncitori din această regiune, în număr de 30,000, a fost plasat în regiunile unde a fost lipsă de ei, câștigând, drept plată, aproximativ suma de K 1.500,000. Pe calea aceasta s'a lucrat și la împiedecarea pagubelor ce le-ar fi putut cauza grevele.

Copiii locuitorilor din această regiune se plasează, cu ajutorul dela stat, în anumite institute economice, create pentru calificarea lor ca s. e. în școlile de lăptărit, pentru industria lemnului și de ceramică etc.

S'a lucrat mai departe ca populațiunea lipsită de pământ să poată lua măcar în arândă pământul neapărat necesar. Pe această cale s'a pus la îndemâna populațiunii 22,000 jug. cat. Totdeodată pe calea acestei acțiuni s'a lucrat și pentru ca poporul să poată cumpăra pământ.

Cultura animalelor fiind ramul principal de producțiune pentru locuitorii acestei regiuni, s'a lucrat pentru ameliorarea pășunilor de munte, prin înființarea a 15 pășuni comune, votându-se în acelaș timp un ajutor de K 31,500 pentru înființarea de grajduri, adăpători, fântâni etc.

Circa 10,000 jug. de pădure au fost destinate în scopul de a se crea pășuni din ele.

Pe lângă promovarea culturii animalelor ministerul a pus pond pe dezvoltarea culturii *cartofilor, a pomilor și a plantelor comerciale.*

Pentru micșorarea mizeriei propuse de lipsa de apă în o mare parte a comunelor din *Secuime* s'a procedat în asemenea mod ca și în regiunea muntoasă. Spre acest scop s'au construit în 30 comune lipsite de apă fântâni cu sprijinul moral și material al statului, cheltuindu-se spre acest scop în 1907 K 80,857 iar în 1908 K 89,255.

Aici s'a stăruit mai ales pentru leuirea nevoilor ce rezultă pentru valorizarea produselor din cauza prea marelui depărtări a comunelor de centrele comerciale. În vederea acestui scop se lucrează pentru *organizarea societății din comunele secuești.* Numărul *cercurilor economice satești* s'a ridicat în ultimii 3 ani dela 181 la 307. În sinul *cercurilor economice* se face instrucțiunea, conducerea, animarea, din aceste pornește munca comună care se validează și în economia practică și din sinul acestor cercuri se constituie și diferitele însoțiri cu destinație practică.

În locul prim stau *însoțirile de consum.* Astfel de însoțiri s'au înființat 61 în ultimii trei ani, fiind acum numărul lor total în *Secuime* de 122. Circulația lor, în 1906 de K 1.309,116, s'a ridicat în 1907 la K 1.729,116 iar în 1908 la K 2.000,000. S'au înființat 44 *însoțiri nouă de lăptărit*, fiind acum în *Secuime* 67 astfel de însoțiri. Circulația lor în 1908 a fost aproape de K 1.000,000.

Frumoase rezultate s'au obținut în ultimii trei ani în privința înființării *însoțirilor pentru asigurarea animalelor*, creându-se 44 astfel de însoțiri, cari toate funcționează. Înființarea lor sporește din zi în zi. Pentru ajutorarea acestor însoțiri statul a jertfit în ul-

timii trei ani peste K 140,000, prin care a înlesnit formarea capitalului fundamental necesar.

Pentru răspândirea cunoștințelor economice la Săcui s'a înființat o *școală economică* în Turda și o *stupărie de model* în Murăș-Oșorheiu. Școala economică a fost deschisă în 1906. La stupăria din Murăș-Oșorheiu s'au calificat în ultimii trei ani, pe cheltuiala statului, 41 mici agricultori, 30 preoți și 63 învățători, cari toți își au acum stupăria proprie, manipulându-o în mod rațional.

În cercurile economice s'a urmat în ultimii trei ani instrucțiunea micilor agricultori. S'au ținut de câtră agronomii specialiști ai acțiunii secuești în ultimii trei ani 427 *prelegeri economice* la 27.845 participanți, aranjându-se și 27 *excursiuni economice* pentru cercetarea proprietăților ardelenesti manipulate rațional, participând 1039 inși.

S'au ținut în 29 de locuri *cursuri de industria de casă* participând 724 inși, și s'a propus: împletirea pălăriilor de paie, împletirea corfelor, gătirea părților constitutive ale carălor.

Pentru înlesnirea *culturii animalelor* s'au dăruit aproape K 40,000, anume pentru procurarea de *tauri*, ajutate fiind în acest scop 100 de comune secuești, și începându-se acum și cu zidirea de *staule* corespunzătoare pe sama taurilor.

Atară de acestea s'au cheltuit pentru *procurarea a 3000 de vaci și vițele* aproape K 800,000.

S'au distribuit 1500 de *porci* de rase alese și 1500 de *oi*.

În serviciul *culturii galitelor* s'au înființat 4 *găinării*.

Iar în scopul răspândirii *stupăritului* s'a dăruit la 81 preoți, învățători și mici agricultori K 8000.

Pe lângă stupăria din Murăș-Oșorheiu s'a înființat și o colonie pentru *cultura iepurilor de casă*, pentru ca ceice participă la cursul de stupărit să se califice și în aceasta privință.

Munca pentru *ameliorarea pășunilor* comune se face în total pe un teritor de 146,000 jug. catastrale.

Pentru răspândirea *plantelor de nutreț* s'a dăruit în ultimii trei ani peste K 150,000.

În interesul *replantării viilor* de asemeni s'a stăruit mult în ultimii trei ani. S'a studiat solul, s'a dăruit viță altoită și nealtoită, ca și plugarii săraci să-și poată replanta viile.

În comitatul Târnăvii-mici s'a înființat o *școală pentru calificarea muncitorilor de vii*, iar în 12 comune din comit. Turda-Arieș s'au înființat, cu ajutorul dela stat, totatătea pepiniere de viță.

S'au distribuit un număr mare de *altoi de pomi* pentru promovarea pomăritului.

Mai departe s'au dat ajutoare însemnate pentru procurarea de *mașini agricole* cari să fie întrebuințate de membrii însoțirilor și cercurilor economice.

S'au plasat la lucru în diferite locuri 7738 bărbați și femei.

De importanță este „Biroul de informațiuni pentru agricultori” înființat în Murăș-Oșorheiu, despre care s'a scris în numărul trecut al revistei noastre.

*

Cea mai tânără dintre acțiunile de ajutoare s'a creat în 1908 pentru comitatele Arva, Lipto și Trencin.

Aici s'a început cu ajutoarea în scopul *culturei animalelor, a culturei pământului și productelor economice*.

S'a ajutat la construirea de *grajduri* potrivite pentru tauri și la procurarea taurilor. S'au distribuit cu prețuri reduse 841 oi.

S'au dăruit *grape* de fanațe și alte mașini agricole în valoare de K 14,000.

S'au distribuit 5500 măși m. *sămânță*.

S'au distribuit 21 vagoane de îngrășeminte artificiale (gunoiu măestrit).

Pentru promovarea *pomăritului* s'au distribuit altoi; iar pentru promovarea *stupăritului* instrumente și coșnițe de stupărit.

S'au înființat 2 *însoțiri de lăptărit* și 3 *însoțiri pentru asigurarea animalelor*.

(Se va continua).

Transmiterea acțiilor.

Transmiterea acțiilor este normată în §§. 172 și 173 ai legii comerciale. Paragraful 172 este foarte scurt și tractează despre *transmiterea acțiilor la purtător*, zicând că acestea se transmit *prin simplă predare*. Ca în tot locul, așa și la noi legislațiunea a acceptat punctul de vedere, că acțiile la purtător sunt hârtii de circulație, iar societatea întemeiată pe astfel de acții este o asociație de capitaluri, la cari joacă rol numai valoarea acțiilor subscrise și vărsate și nu persoana acționarilor. Prin urmare dreptul, ce-l asigură legea și statutele proprietarilor de acții nu sunt legate de persoană, ci de acție, cu alte cuvinte prezentatorul acției poate fără nici o legitimare a dreptului său de proprietate exercia drepturile ce compet acționarilor. Nu este prin urmare de lipsă ca despre aceste acții să se poarte registre, precum nu trebuie anunțată sau legitimată nici schimbarea proprietarului, pentrucă transmiterea acției la purtător nu este legată prin lege de nici o formalitate și astfel de formalități nici statutele nu pot pretinde.

Cu totul altfel se prezintă *transmiterea acțiilor nominative* (pe nume) despre cari tractează §. 173 al L. C. Înainte de toate este de observat, că la societățile întemeiate pe acții nominative, deja nu este normativă numai asocierea de capitaluri, ci în o măsură anumită vin a se lua în considerare și momentele personale, cu alte cuvinte la astfel de societăți drepturile, ce compet acționarilor sunt legate în parte de proprietarul acției, de persoană. Dar și aici persoana acționarului vine luat în considerare numai la locul al doilea și numai într'atât, că legea pretinde cunoașterea proprietarului acției, într'altele însă — cum se va arăta mai jos — îi ce privește drepturile acționarilor pondul principal se pune la acțiunile nominative pe suma vărsată asupra acțiilor și de exercierea acestor drepturi nu poate lipsi societatea pe nimeni, care a ajuns în modul prescris în posesiunea acției. Că legea cu toate

acestea totuși leagă transmiterea acției de anumite formalități — are mai multe cauze. Una este, că nepretinzând nici o formalitate la transmitere intenționează legislației a fost de a înlesni întemeierea societăților pe acții la purtător, adică a asociațiilor de capitaluri și prin aceasta a promovă circulația hârtiilor de valoare. De fapt întreprinderile întemeiate pe acții la purtător stau pe baze mai solide, intrucât scăderea valorii acțiilor acestor societăți nu depinde de înrăutățirea situației materiale a acționarului, care determină pe respectivul la vânzări.

Altă cauză este — ceea ce reese lămurit din alinea ultimă a §. 173 — ca să se asigureze după posibilitate influința capitalului de acții semnat. Valoarea acțiilor la purtător se plătește de regulă imediat sau în interval scurt, pe când asupra acțiilor nominative vărsămintele se fac în intervale mai lungi, în rate. Dacă acum subscriitorul original al acției dorește să scape de obligamentul de a plăti mai departe ratele, n'ar trebui decât să transmită acția prin simplă predare, la o persoană lipsită de orice avere. Aceasta însă o împedecă §. 173, care până la transcrierea acției transmise, face pe acționarul original responsabil pentru partea nevărsată a valorii nominale. A treia cauză în fine este de natură fișcală. La transmiterea acțiilor nominative trebuie plătit timbru și anume de atâteaori de câteori se dă mai departe acția. Dacă s'a plătit sau nu în fiecare caz competența de timbru, se poate controla pe baza registrului de acții.

Să vedem acum dispozițiile §. 173. Alinea primă pretinde înainte de toate în mod imperativ *purtarea registrului de acții*, în care este a se înscrie numele și domiciliul acționarilor. Forma acestui registru legea nu o stabilește, dar este natural, că trebuie purtat astfel, ca să se vadă din el exact schimbările întâmplare în proprietari.

Alinea a doua *normează transmiterea acțiilor* și în privința aceasta se ivesc multe dubietăți. Transmiterea se poate face, conform acestui §. prin *indossament „in bianco”*, dar și în alt mod. Expresșiunea „se poate face” cuprinsă în lege este permițivă, dar nu și obligatoare, va să zică este admis și girul (*indossamentul*) umplut. Ba, conform hotărârii Curiei reg. Nr. 1084/888, simpla predare a acției încă documentează faptul transmiterii. În sensul acestei hotărâri adică, dacă vânzătorul nu a provăzut acțiunile cu *indossamentul* său, împrejurarea aceasta nu invalidează cumpărarea, ci îi dă cumpărătorului numai dreptul să pretindă ca vânzătorul să provadă acțiunile cu girul său. Prin urmare dacă cumpărătorul își legitimează dreptul de proprietate asupra acției printr'o sentință judecătorească, atunci validitatea dreptului de proprietate nu poate fi tras la îndoială. Transmiterea acției se poate întâmpla însă și altfel. D. ex. Curia reg. prin hotărârea sa Nr. 333/898 a enunțat, că proprietarul acției cumpărate la o licitație judecătorească, este a se considera ca legitimat cu clauzula de cumpărare introdusă de executor pe acție.

Asemenea este mai pe sus de orice îndoială că actul judecătorec de transpunere prin care eredele se institue ca proprietar al acției încă este de ajuns pentru legitimarea dreptului de proprietate, din care cauză în astfel de cazuri transcrierea acției nu se poate denega.

Tot §. 173 alinea a doua tractează despre *transcrierea (executarea) transmiterii în cartea de acții a societății*, zicând că noul proprietar se privește ca legitimat față de societate numai după ce s'a făcut transcrierea în registrul acțiilor. Expresșiunea: „se privește

ca legitimat față de societate* este cauza multor neînțelegeri și intervertiri, ce se nasc cu privire la judecarea drepturilor, cari compet sau nu compet proprietarului acției netransscrise. De aceea Curia reg. a aflat de lipsă să lămurească chestiunea aducând mai multe deciziuni principiale. Cea mai importantă este deciziunea Curiei reg. Nr. 466/900, care privitor la drepturile proprietarilor de acții netranscrise zice: „dispoziția cuprinsă în §. 173 în sensul căreia posesorul acției nominative transmisă prin indossament în bianco se privește ca legitimat față de societate numai dacă transmiterea s'a executat în registrul acțiilor societății are numai înțelesul, că posesorul acției, care nu este înscris ca atare în registrul acțiilor nu se consideră ca acționar legitimat față de societate, adică nu poate exercita drepturile, pe cari legea și statutele le asigură exclusiv acționarilor societății; dar nu are și înțelesul, că neînscriserea în registrul acțiilor ar lipsi pe posesorul acției de exercitarea drepturilor, cari îi compet ca posesor legitim al acției transscrise în ordine.

Pe baza acestei definiții a Curiei reg. trebuie să distingem două feluri de drepturi: adică drepturile, cari sunt a se exercita în persoană din partea acționarului legitimat în ordine, cum sunt: dreptul de vot, dreptul electoral activ și pasiv, transmiterea acției, atacarea hotărârilor adunării generale etc. Drepturile acestea noul proprietar, până când nu s'a executat transmiterea și în registrul acțiilor — nu le poate exercita. Dar sunt și alte drepturi, cari nu sunt legate de persoana acționarului, ci de acția însăși, cum sunt: dreptul asupra dividendei; în caz de urcare a capitalului soc. dreptul de preferință asigurat acționarului vechi, de exercitarea căruia conform deciziunii Curiei reg. de sub Nr 466/900 proprietarul acției transmise nu poate fi lipsit pe motiv, că transmiterea încă nu s'a executat în registrul acțiilor. Prin urmare pe baza aceasta față de acționarii, cari au ajuns prin transmitere în posesiunea acțiilor adunarea generală nu poate face restricțiuni de drepturi, necuprinse în statute și cărora alți acționari nu-i sunt supuși.

De ex. nu se poate enunța prin hotărâre a adunării generale că dreptul de vot și de preferință îl pot exercita numai acționarii a căror acții au fost transscrise până la un termen anumit pe numele lor; o astfel de dispoziție se poate cuprinde, în sensul § 157 al Legii com., în statute, dar adunarea generală nu este în drept a face restricțiuni de natura aceasta.

Prin deciziunea sa Nr 1729/896 Curia regească a enunțat mai departe, că dispoziția conform căreia acția se poate transmite numai cu mijlocirea resp. învoirea direcțiunii — este nevalidă. Prin urmare dreptul acționarilor de a dispune după plac asupra acțiilor lor nu se poate restrânge prin statute și celui ce se legitimează cu acția transmisă în ordine, conform statuteloă, sub nici un titlu ni i-se poate denega cererea de transcriere în registrul acțiilor. Dacă se întâmplă aceasta acționarul este în drept a pretinde judecătorește înscrierea în registrul acțiilor.

Alinea ultimă a §-ului 173 însă nu îndreptățește societatea de a denega sau amâna transitoarea acției, pentru că acest §, ce este drept, stabilește responsabilitatea acționarului vechi pentru suma restantă din prețul acției, dar nu zice, că societatea poate prolongi prin amânarea transcrierii termenul hotărât al responsabilității.

În fine pentru a lămurii toate chestiile în legătură, trebuie să facem amintire de *competința de timbru plătită la transmiterea acțiilor*. După acțiunile la pur-

tător nu se plătește nici o competență de timbru; după acțiunile nominative din contra, trebuie plătită în caz de transmitere competența de timbru după scala II, calculată dela valoarea acției pe timpul transcrierii — dacă pe numele noului proprietar se liberează altă acție. Așa dispune tarifa de timbre și competențe cu provocare la §§ 7—9 ai art. de lege XVII: 1869; pe când în sensul ordinațiunii circulare Nr 100,993/891 a ministrului de finanțe, precum și a hotărârii Nr 1846/893 a judec. admin. finanț. competența de timbru scala II după transmiterea acțiilor este a se plăti și atunci, când transmiterea se face pe baza unei cesiuni, unui indossament sau a unei transcrieri, numai cât în cazul acesta competența este a se plăti în timbre, pe când dacă se liberează acții noue competența trebuie plătită în bani gata. Prin urmare obligamentul de a plăti competența de timbru nu poate fi eludat prin indossament în bianco astfel, ca acția provăzută cu un singur indossament de acest fel, să treacă prin mai multe mâni, pentru că în sensul § 173 al legii com. având a se introduce fiecare transmitere în registrul acțiilor plățirea competenței de atâtea-ori, câte transmițeri s'au făcut se poate controla pe baza înscrierilor făcute în registru. (După „M. P.“)

Spicuri.

(Continuare).

Svedia, — a cărei locuitori sunt aproape fără excepțiune cu toții știutori de carte, — a fost încercată în vara anului curent de o grevă generală a lucrătorilor.

Focul s'a iscat din cauza excluderii a circa 90.000 de lucrători dela muncă. Urmările crizei economice internaționale s'au resimțit chiar și în Svedia, din care cauză asociația tuturor producătorilor a decretat o reducere proporțională a plăților lucrătorilor. Aceștia natural că s'au împotrivit, din care cauză s'au produs frecări, fiind în fine exchiși. Guvernul a încercat a interveni între ambele partide, dar fără rezultat, căci fiecare, conștiu de sine, și-a zis, că e mai conștut a-și încerca puterile print' o grevă generală, care să decidă. Scurta au tras-o muncitorii. Conducătorii acestora s'au pus pe punctul de vedere, că fiind în interesul statului și al populațiunii, ca trebile interne să meargă în cea mai bună rânduială, vor influența asupra producătorilor, ca aceia să fie mai prevenitori față de muncitorime și să-i îndeplinească intrucât e posibil dorințele și cererile.

Comitetul organizației muncitorilor a decretat la finea lui Iulie a. c. greva generală în toată țara, începând cu ziua de 4 August. De fapt s'a început. Despre o grevă generală însă n'a putut și nu poate fi vorba, căci lucrătorii dela uzinele de gaz, dela apeducte, de pe la spitaluri și cei încredințați cu paza și îngrijirea animalelor, au fost dispensați dela sistarea serviciului lor. Afară de aceștia nu s'au atașat greviștilor nici lucrătorii dela căile ferate și dela poște, precum nici muncitorii agricoli.

Până când însă pe trenuri și vapoare se pot aduce celea necesare pentru susținerea vieții, nu prea poți speria pe nime cu foametea. Din această cauză nici greva n'a putut avea rezultatul dorit. A durat ce e drept o lună întreagă, în care restimp greviștii au suportat cu resignare foame și mizerie, dar fiind în fine forța susținerii eului propriu mai puternică ca orice, au fost nevoiți să cedeze. În unele branșe se mai marchează încă greva, de fapt însă domnește liniște și ordinea de mai înainte.

În Suedia greva a durat mai mult decât încercările de grevă generală în Franța sau Italia. Cauza e a se căuta în împrejurarea, că aici încă nu poate fi vorba despre o emancipare socială și politică a muncitorimei ca în Italia sau Franța, precum și în faptul, că în Suedia este un contrast, un abiz colosal între clasa bogată și săracă. În Franța d. e. diferența dintre muncitorime și burghezime e cu mult mai mică, — astfel că lucrătorul francez în parte însuș a devenit burghez. În astfel de țări, în cari muncitorimea e dată la o viață mai mănoasă și îmbelșugată, unde trebuințele fiecăruia sunt cu mult mai multe și variate, ca în țările cu o cultură inferioară, grevele generale sunt aproape imposibile, căci astfel de lucrători nu multă vreme vor putea abziice de plăcerile lor nu numai corporale, ci și spirituale. Greva generală este o armă, care în cele mai multe cazuri muncitorimea o rănește mai tare, căci bogății totdeauna au mijloace și surse din cari să se poată susține timp mai îndelungat decum sunt în stare a o face aceasta muncitorii, cari simpli muritori sunt și ei, iar gura cere și trebuie să-i dai. E necontestat de admirat solidaritatea și perseveranța clasei muncitoare, care își pune în joc și ultima picătură, ultima forță întru ajungerea scopului.

Nu toate asalturile sunt menite a lua o redută.

Învățătura ce ne-o putem trage pe baza istoriei grevelor de până acum e, că diferențele iscate între producători și muncitori se pot aplană în cea mai mare parte cu mult mai favorabil pe cale pacinică prin compromise, întrucât cerbia uneia dintre partide nu e prea mare.

(Se va continua)

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea

Sibiu, 14 Octomvrie 1909.

Săptămâna expirată a produs multe griji în piața financiară. Abia a urcat Banca engleză etalonul oficial dela $2\frac{1}{2}\%$ la 3% și în câteva zile au urmat mai multe urcări, începând cu Banca imperială germană, care din nou a ridicat rata sa oficială, de astă dată cu 1 procent întreg, dela 4 la 5% ; successive au urmat Banca Belgiei cu $\frac{1}{2}\%$ dela 3% la $3\frac{1}{2}\%$, Banca Danimarcii dela $4\frac{1}{2}\%$ la 5% , și Banca Suediei dela $4\frac{1}{2}\%$ la 5% .

Urcarea aceasta se pare că nu va rămânea staționară, pentru că discontul privat în London s'a suit deja peste rata Băncii engleze, prin ceea-ce o nouă urcare a etalonului oficial în Londra a devenit foarte actuală.*) O mică ușurare s'a simțit în zilele din urmă în Berlin, scăzând discontul particular dela $3\frac{3}{4}\%$ la $3\frac{5}{8}\%$. În Paris și acum notează discontul particular $2\frac{1}{2}\%$, iar etalonul Băncii franceze de 3% a rămas asemenea neschimbat.

În colorii mult mai favorabile se prezintă sumarul Băncii de emisiune austro-ungare pe săptămâna întâi din Octomvrie. Rezerva de bilete a crescut dela 6·2 milioane K, la 53·7 milioane K, iar circulațiunea de bilete a scăzut cu 51 milioane, la 2075·8 milioane K. Cu toate acestea Banca Austro-Ungară încă este îngrijată de stocul ei metalic, și dacă va continua scăderea acestuia, nu va putea rămânea nepăsătoare, ci va trebui să urmeze exemplul celorlalte bănci. Din cauza acestei nesigurațe în viitorul cel mai apropiat, discontul particular notează în Viena $3\frac{5}{8}\%$.

*) Banca engleză a urcat azi etalonul dela 3% la 4% .

Sumar.

„Asociațiunea“. — Trei ani de politică agrară. — Transmiterea acțiilor. — Spicuri. — *Revista financiară*: Situațiunea.

„SĂTMĂREANA“

instituit de credit și economii societate pe acții în Seini.

CONCURS.

„Sătmăreana“, instituit de credit și economii, societate pe acții publică concurs pentru ocuparea unui post de **oficial** dotat cu 1200 coroane salar anual și tantiemă statutară.

Eventual pentru un post de **practicant** cu salar anual de 900 cor.

Funcționarii neînșurați au cortel comun gratuit cu încălzit și luminat în casa institutului.

Reflectanții la postul de oficial au să documenteze o praxă de bancă de cel puțin un an; reflectanții la amândouă posturile vor dovedi, că au absolvat cu maturitate o școală comercială superioară și că posed deplin — în scris și vorbire — limba română și maghiară, event. și cea germană.

Alesul are să-și ocupe postul — cel mult — până în 1 Decemvrie.

Recursele înzestrate cu copiile de documente se vor trimite la adresa Direcțiunii institutului în Seini (Szinérváralja) până în 30 Octomvrie c. st. n.

Seini, la 12 Octomvrie 1909.

Nr. 151 (1—2)

Direcțiunea.

„Ciacovana“ instituit de credit și economii, Ciacova.

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economii „Ciacovana“ în Ciacova publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil**.

1. Salar anual K 1,600.
2. Locuință în natură la institut.
3. Tantiema statutară,

Reflectanții au să documenteze: că au absolvat școala comercială cu examen de maturitate, să poasă limba română, germană și maghiară perfect în vorbire și scriere.

Numai cei cu praxă de bancă vor fi luați n combinație.

Nou alesul numai după un an de serviciu va fi definitivat.

Rugările sunt a se adresa direcțiunei institutului „Ciacovana“ (Csákova com. Timiș) inclusive până la 24 Octomvrie n. a. c.

Nou alesul va avea să-și ocupe postul necondiționat la 1 Noemvrie n. a. c.

Ciacova, din ședința direcțiunei ținută la 27 Septemvrie st. n. 1909.

Nr. 149 (2—3)

Direcțiunea.

„ZLAGNEANA”,
institut de cred. și econ., societate pe acții în Zlagna.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ZLAGNEANA”, societate pe acții, să convoacă prin aceasta la o

adunarea generală extra-ordinară,

cf. §. 16 din statutele societății cf. decisiunii adunării generale a VI-a dela 20 Faur st. n. 1909 și, cf. decisiunii direcțiunii din ședința plenară, ținută în 9 Octombrie 1909, — pe *Sâmbătă, la 6 Noembrie 1909 st. n.*, orele 11 a. m., în localul școlii gr.-or. din Zlagna, cu următorul

Program:

1. Stabilirea numărului acțiunilor subscrise în a II-a emisiune și a sumei plătite în contul lor.
2. Modificarea statutelor.

Acei Domni acționari, cari voiesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiți a-și depune, conform §. 22 din statute, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, acțiunile scrise pe numele lor, respective pe numele acelor, pe care îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență la cassa societății în Zlagna. Acțiunile se pot depune până în 6 Noembrie a. c. și la: „Albina” în Sibiu, la „Victoria” în Arad, la „Făgetana” în Făget, la „Auraria” în Abrud, la „Detunata” în Bucium, la „Buciumana” în Bucium-Poeni, la „Geogena” în Gegeoagiu și la Dr. Emanuil Doctor, Wien.

Zlagna, la 9 Octombrie st. n. 1909.

Nr. 150 (1—1)

Direcțiunea.

Societatea de asigurare „Dunărea”.

Fondată la 1867. ★ Fonduri de garanție K 33,928,000

— Centrala în Viena: —

◆◆ Agenturi generale în Sibiu și Brașov ◆◆

la

„Albina” inst. de credit și de economii.

„Dunărea” se ocupă cu:

Asigurări contra focului, a pagubelor de grindină, contra infracției (furt prin spargere), asigurări de sticle la galantare, de transport, precum și cu asigurări asupra vieții și de rente, sub cele mai culante premii și condițiuni. Asemenea se fac asigurări pentru cazuri de accidente prin societatea de asigurare pe acții „Danubius” fondată sub egida societății „Dunărea”.

„Zlagneana”

takarék és hitelintézet, részvénytársaság. Zalatna

MEGHIVO.

Az alapszabályok 16 §-sa értelmében, valamint az 1909 Február 20-án tartott XI-ik rendes közgyűlés és az igazgatóságnak 1909 Oktober 9-én tartott gyűlekezetben vett határozat szerint, tisztelettel meghívjuk „Zlagneana” takaréék és hitelintézet, részvénytársaság t. c. részvényeseit egy

rendkívüli közgyűlésre

mely Zalatnán 1909 November 6-án, a gör.-kel. felekezeti népiskola termében, d. e. 11 órakor fog megtartatni, a következő

tárgysorozattal:

1. a II-ik részvénykibocsájtás alkalmával aláírt részvények számának és az ezek után befolyt pénzbevételeknek megállapítása.

2. Az alapszabályok módosítása.

Azon t. c. részvényesek, kik a közgyűlésen szavazatjogosultsággal részt venni ohajtanak, megkéretnek hogy, az alapszabályok 22 §-sa értelmében saját nevére szóló részvényeiket, illetve azok nevére a két képviselnek a meghatalmazvánnyal együtt legalább 24 órával a közgyűlés előtt, a társaság pénztáránál letétben helyezték. A részvények letétben helyezhetők ezenkívül: az „Albina”-nál Nagyszebenben, a „Victoria”-nál Abrudbányában, a „Detunata”-nál Bucsumban, a „Buciumana”-nál Buciumpoenben, a „Geogena”-nál Algyógyban és Dr. Emanuel Doctor úrnál Bécsben.

Zalatna, 1909 Oktober 9-én.

Az igazgatóság.

Centrala însoțirilor economice române din Bucovina,
asoc. registrată cu garanție limitată în Cernăuț.

CONCURS

pentru ocuparea unui loc de conducător al prăvăliei românești din Vatra Dornei. Se cere ca pententul să fie cu praxă bună, expert în ale contabilității. Afară de aceasta să fie creștin și să cunoască perfect limba română și germană. Remunerațiunea lunară K 200

Toate cererile sunt a se adresa dlui Adrian Lupășteanu în Vatra Dornei.

152 (1 — 1)